

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-03-03

Diarienummer 0068/21

Handläggare

Ulrika Samuelsson

Telefon: 031-368 21 44

E-post: ulrika.samuelsson@ioff.goteborg.se

Investeringar 2022–2031

Förslag till beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden nominerar investeringar i enlighet med bilaga 1–2.
2. Idrotts- och föreningsnämnden beslutar om föreslagna omprioriteringar i investeringsbudgeten i enlighet med förvaltningens förslag.

Sammanfattning

Idrotts- och föreningsförvaltningen har tagit fram förslag på vilka investeringar i idrottsanläggningar som nämnden behöver göra avseende åren 2022–2031.

Från och med 2021 påbörjas en förändring i Göteborgs stads investeringsstyrning. Det är en förändring som tar sikte på långsiktighet utifrån ett 10-årigt perspektiv. 10-årsplanen indelas i två delar, varav de första 5 åren avser investeringsbudgeten och resterande 5 åren utgör en utblick där flera större investeringsobjekt återfinns. Nämnden har i uppgift att upprätta årliga investeringsbudgetar i linje med den 5-åriga investeringsbudgeten. Nämnden ges mandat att hantera avvikelser mellan åren, förutsatt att nämnden håller sig till det totala beloppet över 5-årsperioden. Denna förändring innebär också att investerande nämnder och styrelser ska arbeta in bedömningsmodeller för investeringars klimatpåverkan och fördelningseffekter utifrån kön och socioekonomi i sina prioriteringsmodeller och i enskilda underlag för investeringsbeslut. Idrotts- och föreningsförvaltningen har i tidigare investeringsnomineringar beräknat delar av det totala nomineringsunderlagets fördelning utifrån kön, men modell för investeringars klimatpåverkan och fördelningseffekt utifrån socioekonomi behöver utvecklas.

Enligt anvisningarna ska förvaltningen inkomma med nämndbehandlad uppdatering av investeringsbudgeten stadsledningskontoret senast 31 mars.

Vidare anges att nomineringsunderlagen bör baseras på både bedömda investeringsbehov utifrån stadens målsättningar och en bedömning av genomförbarhet och genomförandekapacitet.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att investeringsbehoven är omfattande för kommande år. De totala investeringsutgifterna ligger betydligt högre än de senaste årens utfall. Detta förklaras delvis av försenade projekt, men också av att stadens tillväxttakt är och kommer att vara hög sett till befolkningsprognoserna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De totala investeringsutgifterna för åren 2021–2025 uppgår till 3 234 mnkr, för perioden 2026-2031 är de totala investeringsutgifterna 3 377 mnkr.

Driftskonsekvenserna är i detta skede schablonmässigt framtagna och utgår från följande förutsättningar. Kapitalkostnadsutvecklingen är framräknade så att räntan genomgående är 1 procent och avskrivningstiderna beräknade efter gällande anvisningar för komponentavskrivning. Driftskostnadseffekter är så långt det är möjligt, beräknade utifrån nuvarande kvalitetsnivåer i form av

till exempel öppethållande och bemanning. Driftskonsekvenserna redovisas i bilaga 2, avsnitt driftskonsekvenser.

I detta tjänsteutlåtande, liksom i bilaga 1 och bilaga 2 utgår investeringsutgifterna i fasta priser (2018 års nivå) för att sedan räknas upp med en årlig prisökning om 3 procent. Det är svårt att i ett så här tidigt skede bedöma hur prisutvecklingen kommer att se ut för de olika anläggningstyperna framöver.

I bilaga 2 har förvaltningen, utifrån stadsledningskontorets anvisningar, fördelat de årliga investeringsvolymerna utifrån vilken typ av investering det rör sig om. Det är totala investeringar, re/ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar. Investeringarna är sedan fördelade på investeringsområde.

2021 – 2025 års planerade investeringsutrymme kommer att minska från 4 105 mnkr till 3 234 mnkr. på grund av; förskjutningar framåt i tid till följd av planprojekt, investeringar som idrotts- och föreningsnämnden ej har i uppdrag att genomföra (avser tillfällig hall i Frihamnen), projekt som ej ska genomföras i samma omfattning (avser ridsport).

Perioden 2026–2031 uppgår enligt planeringen till 3 377 mnkr.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att bygga och driva en anläggning har stor miljö- och klimatpåverkan, varför en hög nyttjandegrad är det viktigast för att minska anläggningens miljö- och klimatavtryck. Ohälsa har också stor negativ miljö- och klimatpåverkan, varför det är av ytterst viktigt att bygga flexibla anläggningar som passar olika sportutövare och målgrupper med olika behov.

Anläggningarna behöver vara lätta att nå med kollektivtrafik, men också tillgängliga för gång- och cykeltrafikanter med säkra in- och utfarter samt parkeringsmöjligheter inklusive lagring av batterier och hjälmar med mera. För framförallt spontanidrott för barn och unga är närhetsprincipen viktig varför förvaltningen eftersträvar samnyttjande av sporthallar med skolor.

I planerings- och projekteringsprocessen eftersträvas energieffektiva anläggningar med modern teknik samt materialval med höga krav gällande miljö-, klimat- och hälsa sett ur ett livscykelperspektiv samt även ta hänsyn till biologisk mångfald. Materialvalen ska även säkerställa att drift, skötsel och underhåll minimerar utsläpp av miljö- eller hälsofarliga kemikalier och gå mot mer klimatsmarta och cirkulära val.

Solceller och gröna sedumtak beaktas alltid för att främja klimat, biologisk mångfald samt en god luftmiljö och harmonisering av nederbörd.

För is- sim- och badanläggningar, men även för sporthallar innebär nya högre byggstandars gällande inomhusmiljö, säkerhet, tillgänglighet etc. att energi- och miljöbelastningen kan öka jämfört med en gammal anläggning med sämre prestanda och flexibilitet. Dagens utövare/besökare har även högre ställda krav på standard som temperaturer och funktionalitet och flexibilitet än tidigare.

Gällande våra bollplaner och mjukgjorda ytor har förvaltningen en strategi att ersätta gummigranulat som ger upphov till spridning av mikroplast samt en stor avfallsproblematik. Vid anläggning av fossilbaserade mjukgjorda ytor, padds, löparbanor, mjukgjorda golv görs klimat- och miljöavväganden för att sakta men säkert öka andelen cirkulära och klimatsmart material.

Vi säkerställer effektiva och säkra godslogistikflöden inom och omkring våra anläggningar med en god avfallshantering där förebyggande av avfall och återbruk främjas och källsorteringsmöjligheterna är goda.

Bedömning ur social dimension

Ett tillgängligt utbud av idrottsanläggningar och fysiska aktivitetsmiljöer är faktorer som bidrar till att vi rör oss mer. Idrottsanläggningar kan också fungera som naturliga mötesplatser och vid rätt utformning bidra till trygghet, social gemenskap och ett gott samhällsklimat.

Anläggningarna kommer i hög grad att användas av barn och ungdomar, men också av många andra målgrupper. Anläggningarna kommer i hög grad att användas av barn och ungdomar, men också av många andra målgrupper och behöver därför utformas så att de fungerar och kan användas multifunktionellt.

I många fall kommer anläggningarna byggas och anpassas för att tillgodose olika idrotters behov vilket gör det möjligt att en mångfald av idrotter kan utövas i Göteborg.

Förvaltningen har tidigare redovisat investeringsvolymernas fördelning utifrån kön uppdelat per anläggningstyp/investeringsområde. Analysen har varit baserad på bokning av olika anläggningar samt andel pojkar/flickor i de idrotter som bokar tider i anläggningarna. Denna modell behöver utvecklas då nyttjandet kan se annorlunda ut än fördelning i medlemmar.

Tittar man istället totalt på investeringsvolymen, fortfarande mot samma underlag som ovan, ger detta en ungefärlig fördelning med 60% av investeringsvolym till fördel för pojkar och 40% av investeringsvolymen till flickor. Idrotter där flickor är överrepresenterade, och där idrotts- och föreningsnämnden historiskt sett också investerar i anläggningar är framförallt idrottshallar anpassade för gymnastik. Genom bidragsgivning har idrotts- och föreningsnämnden möjlighet att stödja idrotter på annat sätt än genom att själva investera i anläggningar, vilket också bör vägas in i framtida prioriteringar.

Vad gäller nämndens investeringar fördelning utifrån socioekonomiska förhållanden, behöver förvaltningen fördjupa sig i detta område innan en redovisning av fördelningen kan göras, då perspektiven befinnlig befolkning och förväntad befolkningstillväxt samt förväntade effekter på folkhälsa genom tillgång på olika typer av anläggningar behöver läggas samman med de föreslagna investeringarnas geografiska fördelning över staden.

Skillnaderna i folkhälsa är stora mellan olika delar av Göteborg. I vissa delar av staden är det få som regelbundet ägnar sig åt fysisk aktivitet, föreningslivet tappar medlemmar och de anläggningar som finns har gott om lediga tider. I andra delar av staden är situationen den rakt motsatta. Vi ser också att tillgången till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer skiljer sig åt – i vissa fall har invånarna långa restider för att ta sig till sin närmaste anläggning.

Förvaltningen har som strategi att koncentrera bemannade anläggningar till prioriterade områden och kommer under året att färdigställa ett antal aktiva utemiljöer i dessa områden, där såväl folkhälsa som föreningsdeltagande (och därmed nyttjande av de traditionella anläggningarna lägre) är lägre än stadens genomsnitt.

Samverkan

Samverkan med de fackliga organisationerna har inte skett i detta ärende.

Bilagor

Bilaga 1 investeringsbudget 2021 – textbilaga

Bilaga 2 investeringsbudget 2021 – Stratsys-rapport

Bilaga 3 underlag befolkningsprognos med mera

Ärendet

Idrotts- och föreningsnämnden ska senast i mars besluta om en investeringsnominering fram till 2031. Denna ska sedan, tillsammans med övriga nämnders nomineringar behandlas samlat i stadens investeringsberedning. Nämnden har att ta ställning till förvaltningens förslag.

Beskrivning av ärendet

Idrotts- och föreningsförvaltningen har i enlighet med stadsledningskontorets anvisningar tagit fram en behovsbedömning över vilka investeringar som behöver göras i idrottsanläggningar under åren 2021–2030. Det rör sig dels om förslag avseende nämndens nuvarande anläggningar, dels nya anläggningar som nämnden föreslås bygga framöver.

Förvaltningen föreslår att nämnden nominerar investeringar i enlighet med bilaga 1–2 till tjänsteutlåtandet.

Investeringsnomineringar ska levereras till stadsledningskontoret, nämndbehandlat, senast den 31 mars och nämnder/förvaltningar behöver synkronisera med varandra i de fall där det finns behov. För idrotts- och föreningsnämndens del gäller det framför allt de sporthallar som Lokalnämnden bygger i anslutning till skolor och som planeras att överföras till alternativt hyras in av idrotts- och föreningsnämnden.

Förvaltningens bedömning

Förändringar samt påverkande beslut

I budget 2021 erhöll idrotts- och föreningsnämnden 275 mnkr, för anläggningsinvesteringar i ridanläggningar och behov kopplade till Plan för ridsport. Idrotts- och föreningsnämnden kan dock inte genomföra investeringar i annans anläggning. En post som kan aktualiseras är 80 mnkr avseende ny ridanläggning, om erforderliga beslut fattas. Resterande 195 mnkr är inte upptaget i denna nominering.

I budget för 2021 erhöll idrotts- och föreningsnämnden investeringsmedel för temporär arena i Frihamnen, ett uppdrag som Älvstranden AB sedan tidigare har, varför denna post inte är upptagen i denna nominering.

Idrotts- och föreningsnämnden har på sitt sammanträde 2021-02-23 beslutat att utöka investeringen med ytterligare 32 miljoner för tak och väggar på Ruddalens bandybana i enlighet med förvaltningens förslag. De 32 miljonerna föreslog förvaltningen ianspråkta från investeringsområdet idrottsområden samt övriga investeringar. Detta innebär att under åren 2022–2024 kommer möjligheterna att nyinvestera i våra idrottsområden samt investera i till exempel ytterligare aktiva utemiljöer och ytor i anslutning till nybyggnationer att vara begränsat.

Idrotts- och föreningsnämnden har på sitt sammanträde 2020-12-15 beslutat att utveckla befintlig inriktning i skrinna hallen, och säkerställa verksamhet året runt genom hårdgjord yta och samtidigt få ett fast underlag för kylrören i skrinna hallen. Totalt bedöms investeringen kosta ca 50 mnkr. 15 mnkr av dessa kan ianspråkta ur reinvesteringsbudgeten.

Idrotts- och föreningsnämnden behöver omfördela ytterligare 35 mnkr för att möjliggöra utveckling av skrinna hallen i enlighet med nämndens beslut. Förvaltningen föreslår att istället för att Nya Slottskogshallen planeras som en kategori-3 hall (till en investeringskostnad om 125 mnkr) så planeras istället för en kategori-2 hall (till en investeringskostnad om 75 mnkr). Det finns idag ingen klar lokalisering för denna hall.

Konsekvensen av förslaget bedöms ha en mindre påverkan för träning och innebär snarare att föreningslivets möjligheter att arrangera mindre och medelstora evenemang begränsas. En till ytan mindre hall, dvs kategori-2 hall kan möjligen vara gynnsammare för placering inom planerad stadsutveckling då denna typ av hall är mindre ytkrävande. Den tänkta kategori- 3 hallen planerade ersätta en liten hall, Slottsskogshallen. Med denna omprioritering får föreningslivet både tillgång till en ny/återuppbyggd idrottshall som ersätter Slottsskogshallen och en kategori 2-hall med viss publikkapacitet.

Investeringar i idrottsanläggningar

Många av dagens idrottsanläggningar är byggda på 1960- och 70-talen och är i stora behov av upprustning eller ersättning. Tydligast är detta för simhallarna, som dessutom har en teknisk livslängd på 30–50 år. I ”Strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar” (dnr 0538/15) görs bedömningen att det långsiktigt är ekonomiskt bättre att bygga nytt än att lappa och laga slitna och otidsenliga anläggningar. Konsekvenserna av att dagens anläggningar är gamla och slitna blir fler driftstörningar samt att driftkostnaderna kan bli mycket höga. Lokaliseringsfrågan är en ständig utmaning varför risken är att vi hänvisas till att bygga nytt på samma plats och därmed får en stängd verksamhet under cirka två års tid. Att hitta ny placering i närheten är ur målgrupps- och verksamhetsperspektiv en mer optimal lösning.

För idrottshallarna är upprustningsbehoven inte lika stora, vilket delvis hänger ihop med att de inte är lika tekniskt avancerade som sim- och ishallar.

Investeringar i nya idrottsanläggningar behövs emellertid, inte bara för att hålla jämna steg med befolkningsutvecklingen, utan också för att tillgodose föreningslivets behov av utveckling och med det lokaler som tjänar fler och nya ändamål.

Utöver omfattande investeringskostnader är byggnation av idrottsanläggningar ytkrävande och konkurrerar i den redan täta staden med behov av andra idrottsanläggningar och ytor för idrott och rörelse men också om mark för bostäder, kontor och andra kommunala behov. Vi behöver tillsammans med planerande och byggande förvaltningar utveckla samnyttjande av såväl yta som lokaler.

Resurser behöver avsättas de kommande åren för investeringar i konstgräsplaner som slits i snabbare takt än beräknat, utbyten behöver planeras med ett annat intervall än tidigare tänkt. Konstgräsplanerna är idag mer tekniskt utvecklade, det finns infill som får minskad miljöpåverkan men kostar mer. Omkostnaderna för konstgräsetablering har ökat, liksom dess drift som tar mer tid i anspråk än ursprunglig bedömning.

Anläggningsstrategi för 2020-talet

Förvaltningens bedömning av investeringar för idrotts- och föreningsnämnden under 2020-talet är indelade i sex investeringsområden och anläggningstyper: idrottshallar, is-, sim- och badanläggningar, bollplaner, idrottsområden samt övriga investeringar. Nedan följer förvaltningens förslag i investeringar utifrån såväl investeringsområden som anläggningstyper. Projekten kan även delas in utifrån vilken typ av investering det rör sig om: reinvestering, ersättningsinvestering samt nyinvestering.

Idrotts- och föreningsnämnden kan enbart investera i anläggningar och mark som nämnden själv äger eller förvaltar. Flera av dagens idrottsanläggningar ägs av andra kommunala aktörer och det finns även föreningsägda och privatägda anläggningar. Även i framtiden kommer idrottsanläggningar att byggas av andra aktörer än idrotts- och föreningsnämnden vilket totalt bidrar till ökad tillgång till anläggningar för motion och idrott.

Då ett effektivt resursutnyttjande bör eftersträvas är målsättningen att bygga anläggningar som används av skolan/allmänheten på dagtid och av föreningslivet/allmänheten på kvällar och helger. Idrottshallar, ishallar och simhallar är sådana exempel.

Idrottshallar

Förslagen avseende idrottshallar bygger på ett resonemang om att idrotts- och föreningsnämnden behöver tillgodose olika idrotters behov av ytor, funktioner och publikkapacitet. Målsättningen är att under planeringsperioden tillgodose behov av en idrottshall med publikkapacitet om 1500 åskådare i vart och ett av de fyra väderstrecken.

Vi föreslår också att tre andra kategorier av idrottshallar byggs. Den första kategorin består av en fullmättshall utan läktare, den andra kategorin innebär en fullmättshall med publikkapacitet på 150–600. Den tredje kategorin är också den en fullmättshall med publikkapacitet på 150–600, men där det även finns särskilda extraytor anpassade för fler idrotter. Samtliga idrottshallar som vi föreslår att idrotts- och föreningsnämnden bygger är av fullmåttstorlek, där spelytan uppgår till minst 20*40 meter.

Under 2020-talet ska det också byggas ett antal idrottshallar i samband med ny- eller ombyggnation av skolor och lokalsekretariatet har i uppdrag att säkerställa fullmättshall i samband med ny- eller ombyggnation av skolidrottshallar där behov finns. Förvaltningens ställer sig positiv till att tydliggöra ägandet av idrottsanläggningar och underlätta kontakterna för föreningslivet genom att överta aktuella idrottshallar som byggs av lokalnämnden i syfte att samutnyttjas.

Där lokalnämnden saknar uppdrag om att bygga skolidrottshall, kan Idrotts-och föreningsnämnden vara den kommunala aktör som bygger.

Isanläggningar

För isanläggningar handlar det såväl om att i några fall om att ersätta gamla och slitna anläggningar och anpassa dessa för breddidrott och allmänhetens åkning. Förvaltningen lämnar också förslag på nya framtida isanläggningar inom den kommande 5-årsplanen som utgör investeringsbudgeten, utan samtliga tre nya föreslagna isanläggningar återfinns i den framtida kommande 5-åriga utblicken (2027-2031). Detta beror på att samtliga objekt är beroende av lokaliseringsutredningar.

Sim- och badanläggningar

För sim- och badanläggningar bygger förslagen i allt väsentligt på den tidigare omnämnda badutredningen. Här föreslår vi anläggningar på tre nivåer utifrån storlek och funktion. Minst är det så kallade lokalbadet, därefter områdesbadet och störst är det så kallade centralbadet.

Bollplaner

För bollplaner kommer en stor del av investeringsutrymmet prioriteras för utbyten av konstgräsplaner. Nämndens konstgräsplaner slits i snabbare takt än vad som ursprungligen beräknats. Förvaltningen föreslår nya konstgräsetableringar där nyttjandet kan förutses vara högt och kommer att fortsätta testa alternativ för konstgräs och konstgräsinfill i enlighet med stadens och förvaltningens miljömål.

Idrottsområden

Flera av förslagen avseende idrottsområden handlar om att öka nyttjandet av stadens utemiljöer för såväl organiserad, självorganiserad som spontan fysisk aktivitet genom att komplettera den traditionella anläggningsförsörjningen med aktiva utemiljöer som är anpassade för att nå de medborgare som av olika skäl inte deltar i det organiserade föreningslivets aktiviteter och idrotter.

Övriga investeringar

Investeringsområdet övriga investeringar fokuserar på investeringar som inte kan anses tillhöra de fem andra investeringsområdena. Förvaltningen föreslår nominering av ett årligt investeringsutrymme för

att möta förslag uppkomna i medborgardialoger, via göteborgsförslag och för att möjliggöra för mer aktiv fritid kopplat till uppkomna stadsutvecklingsprocesser. För ersättning eller nya behov av omklädningsbyggnader och toaletter, för markanläggningar etc behövs en beredskap för projekt kopplade till stadsutvecklingsprocessen. I denna post ryms också investeringskostnader för markförhållande frågor, energieffektiviserande åtgärder såsom till exempel solceller samt åtgärder gällande klimathänsyn.

Prioriteringsgrunder och genomförandekapacitet

Investeringsbehoven är omfattande för kommande år. Göteborgs tillväxttakt har de senaste åren varit hög. Dock har pandemin visat sig ha en påverkan på befolkningstillväxten, som har avmattats under 2020 jämfört med tidigare prognoser. Fortsatt utveckling behöver följas noga, dock är det för tidigt att se eventuella effekter på den långsiktiga planeringen.

Nämndens totalt planerade investeringsutgifter ligger betydligt högre än de senaste årens utfall. Reinvesteringar och ersättningsinvesteringar bör generellt prioriteras före utbyggnadsinvesteringar och nyinvesteringar. Skälet till det är att vi måste säkerställa att våra befintliga anläggningar inte drabbas av driftstörningar eller driftstopp. Särskilt flera av våra isanläggningar samt sim- och badanläggningar är gamla och slitna och i stort behov av upprustning eller ersättning.

Volymerna är en utmaning för förvaltningens egen organisation.

Anders Ramsby

Lotta Lidén Lundgren

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef utveckling & ekonomistyrning